

платниками податків вимог іншого законодавства, контроль за виконанням якого покладено на органи податкової служби України [8, с. 92].

Отже, правовий статус суб'єктів угоди про податковий компроміс та податкової амністії визначено у різних законодавчих актах, які встановлюють як загальні засади правового статусу фізичних і юридичних осіб, так і правовий статус органів влади.

Список бібліографічних посилань

1. Головань Т. Г. Проблеми впровадження податкового компромісу в Україні. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2016. № 5 (14). С. 55–59.
2. Трубін І. О. Застосування податкового компромісу та податкової амністії. *Фінансове право*. 2014. № 2 (28). С. 39–42.
3. Податковий кодекс України: закон України від 2 грудня 2010 року. *Режим доступу*: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-1> (Дата звернення: 15 листопада 2020 року).
4. Шульга Т. М. Поняття податкової амністії та міжнародний досвід її застосування. *Порівняльно-аналітичне право*. 2019. № 1. С. 261–263.
5. Стародуб Д. М. Правове регулювання декларування доходів фізичних осіб: ретроспективний аналіз. *Фінансове право*. 2014. № 4. С. 36–38.
6. Цивільний кодекс України : закон України від 16 січня 2003 року. *Режим доступу*: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (Дата звернення: 15 листопада 2020 року).
7. Господарський кодекс України : закон України від 16 січня 2003 року. *Режим доступу*: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-1> (Дата звернення: 15 листопада 2020 року).
8. Золотарьова М. К. Історія, проблеми та перспективи розвитку державних податкових інспекцій як місцевих ланок державної податкової служби. *Підприємництво, господарство і право*. 2004. № 6. С. 91–93.

Одержано 15.11.2020

УДК 347.1

Катерина Олегівна СКРИННІКОВА,

*кандидат юридичних наук, старший викладач кафедри
цивільного права та процесу факультету № 6
Харківського національного університету внутрішніх справ;
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3721-4462>*

ПИТАННЯ НАЯВНОСТІ МОРАЛЬНОЇ ШКОДИ У ВИПАДКАХ НАДАННЯ НЕЯКІСНИХ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ

В сучасних умовах введення приватної медичної практики досить часто постає питання регулювання наявності завдання шкоди життю та здоров'ю пацієнтів наданням неякісних медичних послуг. В судовій практиці почали зустрічатися випадки неоднозначного законодавчого регулювання завдання шкоди неякісними медичними послугами і як наслідок питання про відкодування витрат на лікування та наявності моральної шкоди. Часто судами при вирішенні спорів, в таких категоріях справ, виникають складнощі у аналізі наявності моральної шкоди.

Виникають питання саме правового регулювання захисту прав пацієнтів, які пов'язані з наданням медичних послуг, оскільки обов'язок доказування наявності завданої шкоди покладається саме на пацієнта. Однак, не завжди пацієнт приділяє достатньо уваги збиранню доказів, саме в процесі отримання медичної послуги. Пацієнт звертаючись до медичної установи за наданням медичної послуги, перш за все має на меті отримати якісну медичну послугу та не припускає того, що існує можливість отримати її неякісно, і більш того що може виникнути необхідність доказування “неякісності” медичної послуги.

Медичні послуги мають ризиковий характер, тобто будь-яка медична послуга несе ризик непередбачуваного перебігу хвороби та наслідків для життя і здоров'я пацієнта. Мається на увазі те, що лікар не може надати гарантії позитивного перебігу захворювання, не може передбачити

чіткого терміну в який обов'язково пацієнт видужає. Лікар при наданні медичної послуги діє в інтересах пацієнта який потребує покращення стану здоров'я, вживає всіх необхідних заходів спрямованих на покращення стану здоров'я пацієнта що звернувся до медичного закладу.

Коли ж можна говорити саме про "неякісність" медичної послуги? Однозначної відповіді немає, оскільки аналізуючи чинне законодавство такого чіткого поділу на якісні медичні послуги та неякісні медичні послуги не закріплено в жодних нормативно-правових актах. Аналіз якості послуг проводиться через результати отримані після надання такої послуги, тобто чи покращився стан здоров'я пацієнта після надання послуги і чи зменшилися або повністю пропали ризики для стану здоров'я. І ось тепер можливо казати про результати надання медичної послуги. У випадках коли медична послуга призвела до покращень стану здоров'я пацієнта, можна казати про "якісність" наданої послуги, а якщо бажані покращення стану здоров'я не відбулись? Чи завжди ми можемо казати, що послуга надана неякісно, якщо ж бажані результати не настали? В такому випадку неможливо не погодитись с А. А.Герц яка стверджує, що відповідальність за неналежне медичне втручання має застосовуватися лише в тих випадках, коли через недбалість медичних працівників відбувається збільшення вже наявного ризику для здоров'я, якщо цього ризику не було або якщо неналежні дії медичних працівників викликали появу нового ризику, то виникає підстава для застосування відповідальності [1, 317].

Для настання цивільно-правової відповідальності, необхідною є наявність певних умов, а саме: протиправність поведінки (дій або бездіяльності) особи, яка вчинила цивільне правопорушення; шкода, як наслідок протиправної поведінки; причинний зв'язок між шкодою та протиправною поведінкою; вина [2, 319].

Ось з цими підставами на практиці і виникають проблеми. Полягають вони в тому, що було порушено медичним працівником? В лікуванні деяких захворювань існують протоколи лікування, але не можливо в цих протоколах передбачити всі можливі варіанти перебігу хвороби і алгоритм дій медичного працівника в цих багаточисленних випадках. Лікар діє в інтересах пацієнта для покращення стану його здоров'я, і відповідальність має наставати саме в тих випадках коли можна стверджувати що лікар не вжив всіх необхідних заходів для настання позитивних змін для здоров'я пацієнтів.

Тобто, якщо лікар зробив все можливе для того щоб отримати позитивний результат стану здоров'я пацієнта, однак бажаного результату не настало, ми не можемо казати про притягнення такого лікаря до цивільно-правової відповідальності. Лікар не створював загрози життю та здоров'ю пацієнтів, а навпаки вживав всіх необхідних заходів на отримання позитивного результату, проте отримання результату стало неможливим саме через певні хронічні захворювання самого пацієнта, які стали перешкодою в отриманні бажаного.

А якщо розглядати випадок дій медичного працівника які мають підстави цивільно-правової відповідальності? Як вирішувати питання відшкодування моральної (немайнової) шкоди?

Постановою Пленуму Верховного суду України №4 від 31.03.95 року про судову практику в справах про відшкодування моральної (немайнової) шкоди зазначено, що відповідно до чинного законодавства моральна шкода може полягати, зокрема: у приниженні честі, гідності, престижу або ділової репутації, моральних переживаннях у зв'язку з ушкодженням здоров'я, у порушенні права власності (в тому числі інтелектуальної), прав, наданих споживачам, інших цивільних прав, у зв'язку з незаконним перебуванням під слідством і судом, у порушенні нормальних життєвих зв'язків через неможливість продовження активного громадського життя, порушенні стосунків з оточуючими людьми, при настанні інших негативних наслідків.

Суд, повинен з'ясувати, чим підтверджується факт заподіяння позивачеві моральних чи фізичних страждань або втрат немайнового характеру, за яких обставин чи якими діями (бездіяльністю) вони заподіяні, в якій грошовій сумі чи в якій матеріальній формі позивач оцінює заподіяну йому шкоду та з чого він при цьому виходить [2].

При вирішенні питань пов'язаних з моральною шкодою завданою при наданні медичних послуг досить складним є питання оцінки моральної шкоди, законодавець не вказує чіткої диференціації, а лише підкреслює можливі критерії оцінки такої шкоди. Саме тому в судовій практиці зустрічаються випадки неоднакового трактування моральної шкоди та можливості її відшкодування саме в тому розмірі в якому пацієнти того вимагають від медичних закладів.

Список бібліографічних посилань

1. Герц А. А. Договірні зобов'язання у сфері надання медичних послуг: дис. докт. юр. наук: 12.00.03 – цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право. Київ, 2016. 421 с.
2. Про судову практику у справах про відшкодування моральної (немайнової) шкоди : Постанова Пленуму Верховного Суду України № 4 від 31.03.1995 року. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0004700-95>

Одержано 16.11.2020

УДК 354.31(477):340.134

Дмитро Вікторович СЛИНЬКО,

доктор юридичних наук, професор,

професор кафедри теорії та історії держави і права факультету № 1

Харківського національного університету внутрішніх справ;

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7960-615X>

ОСОБЛИВОСТІ ВІДОМЧОГО НОРМОТВОРЧОГО ПРОЦЕСУ В ДІЯЛЬНОСТІ МІНІСТЕРСТВА ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

Розбіжність суспільних інтересів породжує конфлікти й протиріччя в соціальному середовищі, тому від правотворчості певною мірою залежить оптимальний алгоритм досягнення цілей правового регулювання — законності й правопорядку. У наш час кожна цивілізована держава існує задля людини, для захисту загально визнаних людських прав та свобод. Натомість, держава повинна розробляти і створювати норми права для людини і в ім'я людини, які будуть: 1) відповідати безпеці людини і вимогам часу; 2) обумовлювати середовище, у якому є можливим гідне функціонування людини у відповідності зі стандартами належного рівня життя [1]. Безумовно, правотворчість слід розглядати як найважливішу ланку механізму правового регулювання суспільних відносин. За допомогою правотворчої форми державної діяльності здійснюється визначення сфери правового регулювання, формується основа державного життя, у правову систему вводяться методи, засоби й способи юридичного впливу, одним із суб'єктів здійснення такого впливу виступає Міністерство внутрішніх справ України.

Безпосередньою умовою правотворчої діяльності МВС є об'єктивна потреба у нормативному впорядкуванні певних суспільних відносин. Результатом відповідного правотворчого процесу виступають нормативні приписи, які дістають закріплення у відповідних нормативно-правових актах.

Однією з форм правотворчого процесу в діяльності Міністерства внутрішніх справ України виступає відомча нормотворчість. Вона полягає у розробці правових норм, їх вдосконаленні, зміні та доповненні, скасуванні, тобто у правовому регулюванні, виданні нормативних юридичних актів, спрямованих, як правило, на регулювання внутрішньоорганізаційної діяльності органів внутрішніх справ [2, с. 59]. Це обумовлюється тим, що переважна більшість функцій або завдань міністерства чи відомства, навіть такі, що на перший погляд являються суто оперативною діяльністю, потребують певного відомчого нормативного забезпечення [3, с. 57].

На думку О.Л. Дзюбенко, відомча нормотворчість є діяльністю уповноважених керівників центральних органів виконавчої влади, які в межах своєї компетенції створюють відомчі підзаконні акти. Це здійснюється шляхом створення, зміни, доповнення, скасування правових норм, спрямованих на регулювання суспільних відносин, які належать до сфери їх управління [4]. У свою чергу, І.М. Вороніна наголошує, що під відомчою нормотворчістю варто розуміти суб'єктів реалізації правоохоронної функції держави (уповноважених на те органів виконавчої влади), які з метою реалізації законів України і нормативно-правових актів вищих органів державної влади в межах свої повноважень приймають відомчі нормативно-правові акти, що деталізують механізм реалізації державної політики у правоохоронній сфері [5, с. 43].